

Samorząd terytorialny w Polsce

Podstawowe informacje

Samorząd w konstytucji RP

Mieszkańcy gminy stanowią wspólnotę samorządową

Zasada pomocniczości subsydiarności opiera się na dwóch założeniach:

- tyle wolności, ile można, tyle uspołecznienia, ile jest potrzebne,
- tyle społeczeństwa, ile można, tyle państwa ile jest konieczne.

Instytucje wyższego szczebla interweniują wtedy gdy niższe instytucje sobie nie radzą lub wykonują zadania mniej efektywnie. (Wójt dla sołtysa, a nie sołtys dla wójta)

Zadania samorządu

Zaspokajanie zbiorowych potrzeb mieszkańców jest podstawowym zadaniem samorządu.

Rozróżniamy:

- zadania własne
- zadania zlecone
- zadania powierzone

Wszystkie sprawy o znaczeniu lokalnym nie zastrzeżone ustawami na rzecz innych podmiotów są zadaniami własnymi gminy.

Trójstopniowy podział samorządu

GMINA – „samorząd pierwszego kontaktu”,
odpowiedzialny za zapewnienie podstawowych
usług publicznych

POWIAT – odpowiada przede wszystkim za
ochronę zdrowia i edukację ponadgimnazjalną

WOJEWÓDZTWO – planuje rozwój regionalny i
rozdziela środki finansowe na ten cel [obecnie
głównie z funduszy UE]

Województwa dziś

16 województw

Władza uchwałodawcza – sejmik wojewódzki

Władza wykonawcza – zarząd województwa (5 osób z marszałkiem jako przewodniczącym)

Powiaty

379 powiatów

314 powiatów ziemskich

65 powiatów grodzkich (miasta na prawach powiatu)

Władza uchwałodawcza – rada powiatu

Władza wykonawcza – zarząd powiatu
(3-5 osób ze starostą na czele)

Gminy

Prawie 2.500 gmin

- gminy wiejskie – ponad 1.500
- gminy miejsko-wiejskie – prawie 600
- gminy miejskie – ponad 300

Gmina miejsko-wiejska – gmina, w której skład wchodzi miasto oraz obszar pozamiejski (kilka lub kilkanaście wsi)

Wójt – organ wykonawczy

Rada gminy – organ uchwałodawczy

Jednostki pomocnicze

Sołectwa – sołtys, zebranie wiejskie,
(jest ponad 40 tys.)

Osiedla – zebranie mieszkańców/rada osiedla,
zarząd

Dzielnice – rada dzielnicy, zarząd dzielnicy

Zakres zadań jednostek określa rada gminy

Jednostki pomocnicze mogą prowadzić
gospodarkę finansową w ramach budżetu gminy.

Czym zajmuje się gmina?

Ustawa o sam. gm. art. 7. wyszczególnia katalog zadań własnych gm.

Usługi komunalne – wodociągi, kanalizacja, śmieci, transport publiczny, utrzymanie dróg, chodników, gminne budownictwo mieszkaniowe

Edukacja – utrzymanie żłobków i przedszkoli, prowadzenie szkół podstawowych i gimnazjów

Ochrona zdrowia – podstawowa opieka zdrowotna (lekarze rodzinni)

Pomoc społeczna – ośrodki pomocy społecznej, świadczenia socjalne

Planowanie przestrzenne i ochrona środowiska – planowanie dopuszczalnej zabudowy i zagospodarowania nieruchomości położonych na terenie gminy,

Kultura – prowadzenie instytucji takich jak biblioteki, ośrodki kultury,

Rozwój gospodarczy – tworzenie przyjaznych warunków dla biznesu, przygotowanie terenów pod inwestycje

Bezpieczeństwo – wspieranie policji, straży pożarnej, służby porządkowej

Aktywność obywatelska – wspieranie i upowszechnianie idei samorządowej

Kto rządzi w gminie?

Rada gminy – organ uchwałodawczy

Rola rady (uchwalanie budżetu, ustalanie kwot podatków, pożyczek i kredytów, udzielanie absolutorium, kontrola działań wójta, uchwalanie dokumentów strategicznych, tworzenie jednostek pomocniczych itp.)

Kto rządzi w gminie?

Wójt – organ wykonawczy

Rola wójta:

- wykonywanie uchwał rady gminy
- gospodarowanie majątkiem gminy
- wykonywanie budżetu
- zarządzanie gminnymi spółkami
- zatrudnianie kierowników jednostek organizacyjnych
- kierowanie urzędem gminy
- reprezentowanie gminy na zewnątrz

Relacje wójt - rada

Tworzenie i wykonywanie budżetu –
przygotowanie projektu po stronie wójta,
rada uchwała budżet oraz zatwierdza lub odrzuca
zmiany zaproponowane przez wójta

Rada udziela wójtowi absolutorium

Rada wyznacza ogólne kierunki działań wójta,
ale nie ma możliwości wymuszania na nim
konkretnych działań

Wykonywanie uchwał przez wójta

Rola mieszkańców

Świadomie wybieramy władze samorządowe

Komunikowanie potrzeb i oczekiwań - zgłaszanie propozycji do budżetu, składanie wniosków i skarg, wyrażanie opinii (kontakty z radnymi, z wójtem).

Finansowanie działania samorządu - podatki i opłaty lokalne – PIT – ok 38%, podatek od nieruchomości, środków transportu.

Uczestniczenie w sprawowaniu władzy - referenda, konsultacje społeczne, inicjatywa lokalna, fundusz sołecki, budżet obywatelski, inicjatywa obywatelska, wnioski, skargi.

Kontrola działania władz samorządowych – dostęp do informacji publicznej, uczestnictwo w posiedzeniach komisji rady oraz sesjach rady gminy.